

Biskop Tor Singsaas, tale ved nyttårmottagelse 2016, Nidaros domkirke:

Godt nyttår!

2016 er siste året den gamle tette relasjonen mellom kirke og stat består. Omtrent 500 år med statskirke er snart over. Relasjonen mellom stat og kirke blir endret ved at kirkelige organer i alle ledd skal beslutte og bestemme i kirkens saker fra 1.1.2017. Men det er fortsatt en relasjon mellom stat og kirke. Staten har bla forpliktet seg til å understøtte Den norske kirke slik at den fortsatt kan være en landsdekkende folkekirke, - fritt formulert etter Grunnlovens § 16.

Dette er året hvor den såkalte virksomhetsoverdragelsen fra statlige organer til kirkelige forberedes for å bli gjennomført, og satt i verk fra 1.1.2017.

Dette er en enorm utfordring.

Vi merker alt endringene, - ikke minst de mange ulike prosesser som er satt i gang.

Det viktigste for meg, og mange med meg, er at kirkefolk av alle slag skal møte den samme kirka på «andre sida» i 2017!

Det vi holder på med nå, er kirkens ordninger. Hvordan kirka skal være organisert.

I vårt bekjennelseskraft fra reformasjonsårhundret; Den augsburgske konfesjon, artikkel 7; Om kirken; er det understreket at det er ikke nødvendig at kirka overalt har de samme menneskelige overleveringer, eller riter og seremonier. Men det forutsettes at det på hvert sted er ordninger som sikrer evangeliet frihet slik at det blir forkynt klart og at sakramentene forvaltes rett.

Det vi arbeider med nå, er å finne tjenlige ordninger som sørger for at mennesker i Norge gjennom Den norske kirke får møte Jesus Kristus. Da skjønner vi at det som skjer framover er viktig arbeid for kirka. Det handler om å finne en organisering som på best mulig måte åpner opp veien til Gud for folk. Intet mindre. Derfor må vi være skjerpet i denne tida. For når vi snakker om å åpne opp, - så har vi og i tankene at det går også an å stenge. Og det har skjedd rett ofte i kirkens lange historie. Mennesker har stått i veien for Gud. Jesus Kristus har kommet i skyggen av menneskers makt og vanstyre.

Jeg har 2 hovedtema jeg vil vektlegge i denne nyttårstalen;

1. En gjestfri kirke
2. Flyktningene og vår gjestfrihet

Gjestfrihet er en grunnholdning i den kristne tradisjon. Den har vi fått overgitt fra Jesus Kristus

1. En gjestfri kirke

Jeg ønsker;

En åpen **gjestfri** folkekirke, - raus på nåde og barmhjertighet, - hvor det er rom for frihet og annerledeshet, - hvor en våker over de utstøttes og undertryktes rett til liv og verdighet.

Jeg vil og i 2016 legge vekt på å fortelle levende om den enorme raushet og åpenhet Jesus Kristus møter alle mennesker med. Jesusfortellingene er til stor inspirasjon. De bærer med seg en uro som stadig har vært et kritisk korrektiv når kirka er blitt institusjonalisert og fjernet seg fra den minstes liv. Da finner Kristus andre mennesker han taler gjennom. Gud lar seg aldri binde fast i en kirkeinstitusjon dersom den holder tilbake det som er gitt fra ham, eller den taler usant om ham. Han er der riktignok fortsatt gjennom det sakramentale fellesskap, i dåpen og nattverden. Han går aldri fra sitt løfte,- uansett kirkeinstitusjonens ord og handlinger. Han gir sitt liv til oss i det sakramentale fellesskapet, rent kroppslig er han slik hos oss. På tross av alle kirkens feil og mangler. Nærmere Gud kan vi ikke komme. Underlig. Men Gud er alltid større enn kirka. Han søker de som blir holdt utenfor. Guds veier er ufattelige mange og forskjellige for å møte mennesker. Gud virker på mangfoldige måter, gjennom utvikling og fremskritt, og gjennom medmenneskelighet. Stilt overfor lidelsen kalles vi til å handle, og teologien får derfor også politiske implikasjoner. Kristus kommer til oss sammen med mennesker som søker et medmenneske, som trenger barmhjertighet, nåde og forståelse i livet. Han brøt med alle sosiale og religiøse «kutymer» for å åpne veien til Gud for mennesker som ble hindret adgang til templet. Han ble hos de som ikke fikk komme inn i de hellige rom. Gud var utenfor helligdommen, sammen med de som ikke fikk komme inn. For et paradoks. Jesus Kristus innbød til måltidsfellesskap alle de som aldri ellers ble innbudt. Han utfordrer oss til å dele vårt brød med den sultne, og la hjelpeløse og hjemløse komme i hus. Vi skal se til den nakne og kle ham». Jes. 58,7.

Vi og lengter etter gjestfrihet i livet.

Vi spør som Ole Paus gjør i en sang; - «Sangen begynner å ligne en bønn», synger han. Det er som om han er overrasket over det selv; «Hvem kommer til meg når andre går bort, hvem blir igjen. Hvem våger se bak alt jeg har gjort, og likevel kalle seg venn. Hvem orker å se meg som den jeg er, og elske meg som en sønn. Det begynner å bli et liv dette her. Det begynner å ligne en bønn.

Hvem vil ta meg inn til seg når det blir kaldt, hvem vil si du er av meg, - jeg elsker din sjel gjennom alt. Hvem orker å se meg som den jeg er, og elske meg som en sønn. Det begynner å bli et liv dette her. Det begynner å ligne en bønn.»

Dette ligner den gamle lærefaderen Augustins ord fra 300-tallet; «Min sjel er urolig inntil den finner sin hvile i deg» sier han til Gud. Lengselen etter en Gud i tilværelsen. Hvem er han? Hvem viser han seg å være.

Han kom inn i verden og ble snekkersønnen til Josef, - og Marias sønn. Han var byggmester da den blå kloden og hele universet ble skapt slik han selv roper ut om, synger i glede om i Salomos ordspråk. Han ble Menneskesønn. En Gud som søker oss.

Jeg tror Gud har en uendelig sterk og kompromissløs kjærlighet til alle mennesker. Han har gitt sitt liv for at vi skal leve. Og han har «et særlig bankende hjerte» for det menneske som

sliter i livet, og som ligger nede. Jeg tror han sender mange medmennesker veien om slike mennesker i håp om at iallfall «en stopper opp og binder sårene» slik den barmhjertige samaritan gjorde.

Dette gjør ham til en troverdig Gud, som våger å møte ondskaper, smerten, lidelsen og døden sammen med oss for at livet skal seire!

Jeg tror på en kirke som peker på nåden, barmhjertigheten,- som viser oss en Gud som står imot «de harde hjerter». Det ønsker jeg å fortelle om.

En gjestfri kirke, - som innbyr alle husløse og hjemløse mennesker til måltid og felleskap, - hvor vi alle får høre; du er elsket, - du er skapt i kjærlighet.

Vi holder hverandres liv i mellom hendene.

Livet er et mysterium,- slik Gud er det.

Dette må vi ikke miste på veien inn i en ny kirkeordning. Det må vi våke over.

2. Flyktingene - gjestfrihet

Derfor er det utfordrende nå når så mange kommer til vårt land som flyktninger, - og jeg tenker på alle de mindreårige flyktingene; «De trenger et hjem»!

Jeg er særdeles urolig over den måten som flyktingene omtales på av Innvandrings- og integreringsministeren. Nå henter jeg mitt inntrykk primært fra det media gjengir, - det kan være at jeg gjør henne urett. Men det er nå dette budskapet som kommer ut til oss, og som vi må forholde oss til.

Omtalen er ikke preget av gjestfrihet. Akkurat nå synes suksessfaktoren å være knyttet til hvor mange vi klarer å unngå å ta imot. Har vi som mål å bli «europamestre» i stengte grenser? Senest på mandag ble det gjort til et hovedpoeng i media at en siste år har lyktes å sende ut så mange asylanter som en aldri tidligere har klart å sende ut. Hva gjør det med oss når det vektlegges mest at flyktingestrømmen er noe som *velter inn* over oss utenfra, og som vi må *beskytte* oss mot? Vår måte å omtale flyktingene på, kan få oss til å lukke oss til som medmennesker, mer enn å åpne opp for mennesker som er i den ytterste nød. Det går an å vektlegge det positive,- ha en nysgjerrig og åpen forventning knyttet til hvilke ressurser flyktingene representerer!

Hvem er vår neste? Det er det grunnleggende spørsmål i en kristen kontekst. Jesus fikk det spørsmålet av en lovkyndig som ville sette ham på prøve i Luk. 10,25ff. Det var da han ga oss fortellingen om «Den barmhjertige samaritan», som siden er selveste grunnfortellingen om kristen nestekjærlighet.

Fortellingen om den barmhjertige samaritan bryter ned alle forestillinger om begrensninger på naboskap. Nestekjærligheten gjelder alle. Dette tilhører talen om Gud som alle menneskers skaper. Han har skapt oss til å være medmennesker for hverandre.

Selv om en må finne praktiske måter å håndtere flyktningestrømmen på innenfor rammen av internasjonale avtaler, er medmenneskelighet og menneskeverd avgjørende kjennetegn på et samfunnssyn som ønsker å ha en kristen forankring.

Hvordan skal vi makte å vise gjestfrihet og raushet overfor medmennesker i den ytterste nød? «Godhetstyrraniet» er et fremmedord i kristen vokabular og kontekst. Det skaper barrierer og legitimerer frihet til å ikke måtte stoppe opp som «den barmhjertige samaritan», og bli utfordret av et medmenneske i nød.

Jeg er overrasket over ordvalget når statsministeren før jul svarte meget klokt på spørsmålet om hva det er som skaper usikkerhet og frykt i forhold til sitt eget nå når så mange flyktninger kommer inn i landet. Kunnskap om, - og kjennskap til, svarte hun. Kunnskap om hvem de er, og hva de tror på. Og kjennskap til, - gjennom å møtes ansikt til ansikt. Forstandig sagt. Dette er noe helt annet enn å skape usikkerhet om flyktningene kan være en trussel mot den kristne tro, - eller en uoverstigelig utfordring for vårt velstandssamfunn med alle sine gode ordninger. Vi trenger kunnskap så vi ikke ubegrunnet frykter annerledeshet. Vi behøver kjennskap gjennom å kunne møtes. Det er helt avgjørende for at den integrering av flyktninger vi står foran skal bli god og bærekraftig for samfunnet vårt. Flyktningene er ikke her midlertidig. Dette er varig. Ikke minst det fordrer en annen språkbruk av ansvarlige politikere.

Jeg utfordrer alle politikere og mennesker med påvirkningskraft til å arbeide for et nytt kunnskapsløfte i vårt samfunn, - og nå taler jeg ikke bare om kunnskapsløftet i skolen. Vi trenger økt kunnskap og kompetanse hos enhver når det gjelder religion og livssyn. Alt for mange uttaler seg om andres tro og livssyn uten å ha kvalifisert kunnskap. Og vi vet også for lite om vår egen tro, - en bevissthet om hva er mine verdier, - min tro. Hvor henter den sin næring fra. Ingen er nøytrale. Ingen kan påberope seg å representere det allmenne, - det som «godt-folk» flest står for og mener. Nå er tiden inne for å ta på alvor at vi lever i et «Livssynsåpent samfunn» som våger å forholde seg til hverandres religion og livssyn. Livssynsnøytraliteten som ble etterlyst i forbindelse med skolegudstjenestene før jul er for langt utgått på dato. Det blir igjen å plassere tro og livssyn i de private sfærer og rom. Der utvikles de til mistenksomhet, mistillit og fremmedhet i forhold til hverandre. Vi trenger å utvikle tillit til hverandre, - og å øve oss i å møte hverandres trospraksis uten å bli redd for å bli invadert. Vi må våge å være tilstede «som gjester» hos andre, også når trospraksis utøves, - uten å måtte se dette som en trussel om å bli negativt påvirket. At barn ikke tåler å møte andres religions- og livssynssynspraksis er en underlig påstand som mangler fullstendig faglig grunnlag. For det er «Religions- og livssynsfrykten» må vi bevisst bearbeide. Det religiøse og livssynsmessige mangfold har for lengst innfunnet seg, og er kommet for å bli. Vi må våge å ha en helt annen tilnærming til hverandres religion og livssyn enn taushet og forlegenhet og manglende kunnskap. Vi må opparbeide en religions- og livssynskompetanse i mellom oss og i samfunnet som gjør at når vi taler, så er vår tale fundert og kunnskapsorientert. Det haster å få et reflektert forhold til dette nå når flyktningene, hjemløse og husville banker på vår dør.

De er ingen trussel.

De er våre medmennesker.

Vi er alle hverandres naboer. Det er vår nabo som står utenfor vår dør.

Det er det kristne perspektiv.

For Kristus er universell, - han var med som byggmester da den blå kloden ble skapt for første gang.

Velsignet nytt år!